

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1933 kl. 3 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 13, i anledning av väckt motion angående avveckling beträffande statsförvaltningen av det s. k. dubbeltjänstsystemet.

Motionen. I en inom andra kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 394, har hr *Nyblom* m. fl. hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en skyndsam utredning, som tar sikte på att få fram förslag för snabbast möjliga avveckling av det s. k. dubbeltjänstsystemet inom statsförvaltningen. Av motiveringen, beträffande vilken utskottet får hänvisa till motionen, framgår, att motionärerna avse en inskränkning eller avveckling av gifta kvinnors rätt att inneha statstjänst.

Efter erhållen remiss av motionen har andra kammarens andra tillfälliga utskott i avgivet utlåtande, nr 1, lämnat följande redogörelse för frågans tidigare behandling.

*Tidigare
behandling.*

» Vid 1926 års riksdag väcktes inom andra kammaren tvenne motioner, nr 26 och 201, i vilka begärdes att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån åtgärder kunde vidtagas i syfte att begränsa gifta kvinnors innehav av statstjänst och allmänt uppdrag för bättre tillgodoseende av mäns och ogifta kvinnors möjligheter att erhålla arbetsutkomst. Även vid 1927 års riksdag väcktes motioner i frågan, nr 256 och 262, vari hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån åtgärder kunde vidtagas för att begränsa gifta kvinnors innehav av statstjänst för tillgodoseende av mäns och ogifta kvinnors möjlighet att erhålla arbetsutkomst. I den sist nämnda motionen angavs, att detta skulle ske utan ändring av den s. k. behörighetslagen.

Motionerna blevo båda riksdagarna avstyrkta av vederbörande tillfälliga utskott samt avslagna av kammaren.

Vid 1931 års riksdag återkom frågan i delvis annan form. I en inom andra kammaren väckt motion, nr 51, hemställdes nämligen, att riksdagen ville besluta att i skrivelse hos Kungl. Maj:t anhålla dels om en förutsättningslös utredning, huruvida och i vad mån, bland annat för bättre tillgodoseende av mäns och ogifta kvinnors behov av arbetsutkomst, åtgärder kunde vidtagas i syfte att uppmuntra kvinnliga tjänstemän till frivillig avgång ur statstjänst vid giftermåls ingående, dels ock om framläggande för riksdagen av de förslag, som av utredningen kunde föranledas.

I enlighet med förslag av första tillfälliga utskottet avslög kammaren även denna motion.

I sin avstyrkande motivering förklarade dock utskottet, att det ansåg motionärens mening på en punkt vara synnerligen beaktansvärd, nämligen då det ifrågasattes, att den kvinna, som lämnade sin statstjänst vid äktenskaps ingående eller senare, då plikterna mot hemmet ökades, i någon form borde beredas ersättning för sina i tjänsten erlagda avgifter för egen och barnens pensionering. Utskottet hoppades, att vid den då pågående utredningen av statstjänarnas pensionering ärendet ägnades uppmärksamhet.»

Andra kammarens utskottsutlåtande är av följande lydelse:

»Utskottet vill till att börja med erinra om, att den ovan berörda utredningen angående statstjänarnas pensionering numera blivit verkställd av 1930 års pensionskommittén. I sitt den 5 september 1932 avgivna betänkande hava nämnda sakkunniga även upptagit till behandling frågan om ersättning till gift kvinna, som lämnat statstjänsten, för hennes i tjänsten erlagda avgifter. Sakkunniga hava angivit vissa linjer, enligt vilka berörda spörsmål skulle kunna få en lösning. De sakkunniga förklara dock sitt inlägg icke vara ett i sina detaljer utformat förslag utan snarare ett uppslag för fortsatt diskussion i ämnet. Utskottet vill för sin del uttala den förhoppningen, att Kungl. Maj:t skall, så snart ske kan, låta antydda spörsmål bli föremål för ytterligare omprövning.

Andra kammarens andra tillfälliga utskott.

Beträffande nu föreliggande motion vill utskottet anföra, att andra kammaren vid tre olika tillfällen avslagit likartade framställningar. Utskottet vill ingalunda bestrida, att tidsläget i så måtto nu är annorlunda, att arbetslösheten gripit omkring sig i långt större omfattning än tidigare. Alla förslag till lämplig ransonering av förekommande arbetstillfällen måste under sådana förhållanden upptagas till allvarlig prövning. När andra kammaren tidigare inlagt en avvisande hållning till förslag om ingripande ifråga om gift kvinnas innehav av statstjänst, torde emellertid anledningen härtill närmast hava varit svårigheten att finna framkomliga vägar, vilka, utan att skapa allvarliga orättvisor, kunde tillgodose mäns och ogifta kvinnors möjligheter att erhålla arbetsutkomst. I den nu behandlade motionen finnas ej heller några uppslag i detta avseende.

Vid detta förhållande får utskottet hemställa, att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.»

Vid föredragning av andra kammarens utskottsutlåtande biföll nämnda kammare ett under överläggningen framställt yrkande, att kammaren för sin del ville besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning, som toge sikte på utarbetande av förslag, åsyftande minskning på frivillighetens väg av antalet gifta kvinnor i statstjänst.

Andra kammarens beslut.

Ärendet överlämnades härefter till första kammaren, som hänvisade det samma till förberedande behandling av sitt första tillfälliga utskott.

Utskottet ansluter sig för sin del till vad andra kammarens utskott i ärendet anfört och får således hemställa,

Utskottet.

att första kammaren icke måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 12 maj 1933.

På utskottets vägnar:

RUBEN WAGNSSON.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Wagnsson, Tamm, Sjödahl, Per Andersson, Karlsson i Gillberga, David Pettersson, Karl A. Johanson och Löfvander.*
